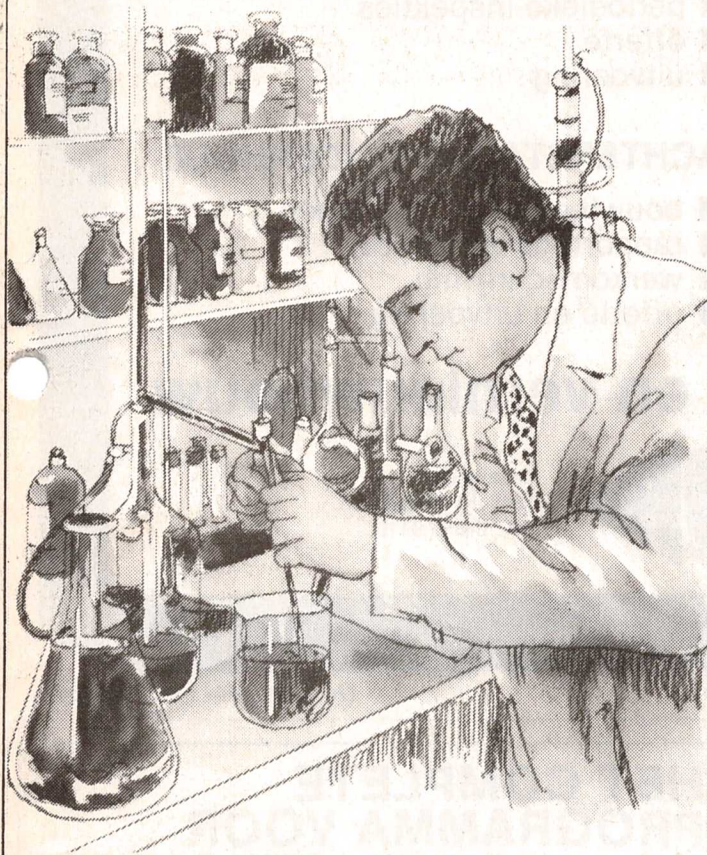

Eerst analyseren dan vochtweren

Elk vochtweringsproject heeft z'n eigen probleem, z'n eigen eisen. Vandaar dat de Waal Vochtwerking altijd begint met deskundig onderzoek. Zo'n analyse vooraf garandeert elke opdrachtgever de meest waterdichte remedie tegen optrekkend vocht of spuitend water.

Voor elk probleem: Van stortnaad tot grindnest, van dilatatie tot doorvoer, van wand tot vloer, een geëigende oplossing. Veelzeggend zijn de vele voorbeelden uit de praktijk van

Injekties in beton
De Waal
Vochtwerking B.V.
ook voor het
injekteren
van beton.

de waal | vochtwerking bv

Gen. Vetterstraat 75
1059 BT Amsterdam.

Tel. 020 - 177109/177016 Telex 14510

(dochter van de Waalpaal)

Omcirkel 2670 op de inf. kaart

restauratie

Hoe halen de nieuwe monumenten het jaar 2000?

Het is opvallend, dat de mensen die nauw betrokken zijn bij de monumentenproblematiek, het de laatste maanden op bijeenkomsten, congressen en in gesprekken eens blijken te zijn over de oorzaak van de geringe financiële steun voor de monumentenzorg. Het geringe maatschappelijke draagvlak wordt als hoofdschuldige aangewezen. Het is echter ook opvallend, dat de oplossingen die men geeft meestal alleen de gevolgen van die financiële perikelen bestrijden, maar vrijwel nooit de wijze van restaureren zelf ter discussie stellen. Het hele voortbestaan van de monumentenzorg komt juist door het uit de weg gaan van deze fundamentele problemen op het spel te staan. Om dit toe te lichten zullen we hier het scenario „ongewijzigd beleid” in het kort doorrekenen en van commentaar voorzien.

Het scenario „ongewijzigd beleid” gaat ervan uit, dat alle monumenten op dezelfde grondige wijze gerestaureerd zullen worden als dat tot op heden het geval was.

De 100 miljoen aan subsidiegelden die nu ter beschikking staan, zullen in de toekomst volstrekt onvoldoende zijn om te beantwoorden aan de wensen om te restaureren. Op dit moment worden die subsidies voor 80 % beschikbaar gesteld voor de restauratie van gebouwen die op de monumentenlijst staan. Die lijst bevat 40 000 monumenten. Het resterende deel (20 %) wordt besteed aan beeldbepalende panden in beschermde stads- en dorpsgezichten.

Met de nodige korreltjes zout kan het bestand van beeldbepalende panden worden geschat op ongeveer 40 000¹⁾. Totaal 80 000 te beschermen gebouwen. Daarnaast leeft de wens om ook een aantal gebouwen uit de periode 1850-1930 op de monumentenlijst op te nemen. Hoeveel gebouwen zal de lijst dan gaan bevatten?

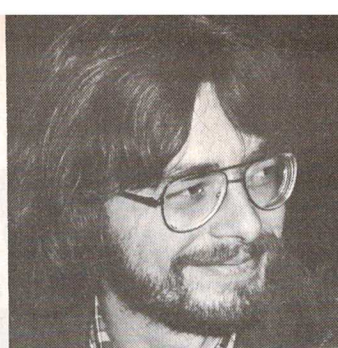
Op dit moment is de woningvoorraad van vóór 1850 naar schatting 105 000 woningen groot. Daarvan zijn er 27 000 (25 %) beschermd. Het totale aantal woningen dat in de perio-

de 1850-1930 is gebouwd bedraagt 1 050 000 (zie de tabel). Een beschermingspercentage van 25 % zou duidelijk te veel monumenten opleveren.

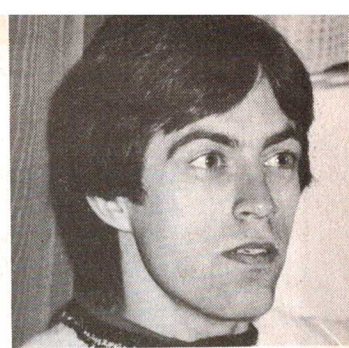
Een percentage van 10 % lijkt reëler. De 100 000 dan te beschermen woningen moeten we nog vermeerderen met de overige gebouwen, zodat we een lijst van te beschermen gebouwen uit de periode 1850-1930 van bijvoorbeeld 120 000 kunnen opstellen. Deze gebouwen, plus de al eerder genoemde 80 000, leveren een totaal monumentenbestand op van ongeveer 200 000 gebouwen.

Kosten

Inclusief de beeldbepalende panden bedragen de gemiddelde uitvoeringskosten van een restauratie op dit moment ± f 300 000,-²⁾. De totale uitvoeringskosten, verbonden aan de restauratie van dit bestand van nieuwe en oude monumenten, zijn dan 60 miljard gulden. Gemiddeld wordt 40 % van een restauratie gesubsidieerd³⁾. Het totaal uit te keren subsidiebedrag wordt dan 24 miljard. Bij uitkering van dit bedrag over een periode van 50 jaar (waarna de restauratie herhaald wordt) moet per jaar 500 miljoen aan subsidies beschik-

drs. ir. A. Dreimuller

drs. A. van Hooren

mer moeten vallen. De wal hoeft het schip deze keer niet te keren!

Wanneer de normen die voor bescherming gelden onveranderd blijven, en de wijze van restaureren die daar uit voortvloeit ook, kan het beleid uit twee alternatieven kiezen.

Allereerst kan het subsidiepercentage drastisch worden verlaagd. Als de mate van bescherming die geëist wordt hetzelfde blijft, wordt de restauratie veel duurder, en zal het gebruik van een monument beperkt blijven tot een exclusieve groep bewoners of bedrijven. In de tweede plaats kan de overheid besluiten een groot aantal panden helemaal niet op de monumentenlijst te plaatsen. Veel van wat beschermenswaardig is, zal dan onbeschermd blijven.

Een dergelijke situatie zal een opdeling van monumenten in verschillende kwaliteitsklassen sterk in de hand werken. Het gevaar zit er in dat een opdeling in klassen alleen een methode is om een grote groep monumenten minder subsidie te geven, zonder dat er werkelijk sprake is van een ander beleid met betrekking tot de monumentenzorg.

Jonge monumenten

Een eventuele beperking van het aantal te beschermen panden betekent in de praktijk dat CRM zich waarschijnlijk terugtrekt uit de bescherming van het jonge (woonhuis)monument.

Het tegengaan van deze ontwikkelingen vereist het opgaan van de monumentenzorg in maatschappelijke processen waarbinnen andere opvattingen gehanteerd worden van wat beschermenswaardig is en die een grotere politieke kracht hebben. Zonder die politieke kracht kan immers de huidige ineenstorting van de subsidiebudgetten niet tot staan worden gebracht. En zonder geld kan geen enkel beleid worden gevoerd.

Het proces van de stads- en dorpsvernieuwing is volgens ons

de enige plaats waar de monumentenzorg levensvatbaar kan zijn. De integratie van de monumentenzorg in de stads- en dorpsvernieuwing maakt echter een totale omwenteling binnen de monumentenwereld in het denken over cultuur noodzakelijk. De kracht van de stads- en dorpsvernieuwing ligt immers in de wens van de bewoners om hun eigen culturele, sociale en economische integriteit te behouden en te herstellen. De monumentenzorg is op dit moment nog ver verwijderd van een acceptatie van die doelstelling. De discussie daarover zal echter spoedig moeten beginnen, willen de jonge monumenten niet vóór het jaar 2000 uit de boot vallen.

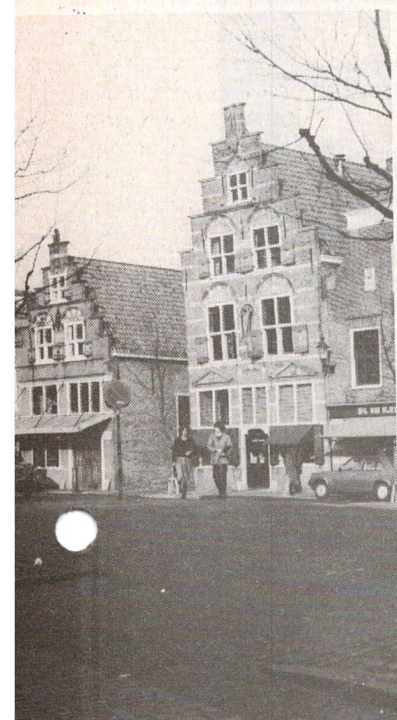
Noten

- 1) Jaarverslag van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg 1979, blz. 12.
- 2) Idem, blz. 118.
- 3) idem, blz. 118.

Tabel. De woningvoorraad naar bouwjaarklassen.

Bouwjaarklasse	Voorraad 1/1/1980 in 1000-tallen
vóór 1801	54,4
1801-10	6,3
1811-20	8,3
1821-30	10,2
1831-40	12,1
1841-50	14,0
1851-60	31,5
1861-70	50,8
1871-80	69,2
1881-90	77,7
1891-1900	115,6
1901-10	193,4
1911-20	247,9
1921-30	264,3
1931-40	357,8
1941-50	259,9
1951-60	706,6
1961-70	1165,3
1971-80	1116,7

Bron: P. van den Broek, De ontwikkeling van de woningkwaliteit, 1979, Economisch Instituut voor de Bouwnijverheid.

baar zijn. Dit bedrag is exclusief eventuele onderhoudssubsidies.

Zelfs als we veronderstellen, dat alle woonhuismonumenten van nu af aan volgens de subsidiënormen, die voor beeldbepalende panden gelden, worden geresatureerd, dan zal bij de halvering van het gemiddelde subsidiepercentage die daar het gevolg van is, toch nog elk jaar 250 miljoen aan subsidies moeten worden uitgekeerd.

Dit bedrag zal natuurlijk nooit en te nimmer worden gehaald. Monumentenzorg heeft van alle begrotingsposten van CRM het meeste moeten inleveren, en dat zal de komende tijd nog wel doorgaan. Het is waarschijnlijk dat bij een voortgaande inflatie het subsidiebudget in 1990, in prijzen van 1980, nog maar de helft van de huidige 100 miljoen zal zijn.

Achterstand

Het ziet er dus niet naar uit, dat de voor restauratie van jonge (en oude) monumenten benodigde subsidie op tafel zal komen. Wanneer er helemaal niets gebeurt, zal de achterstand in restauraties zo oplopen, dat veel gebouwen onder de sloperssha-

